

เติบโตความรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Farmers' market

กับบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

โลกทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นผลพวงจากสิ่งที่มนุษย์เรียกกันว่า “การสร้างสรรค” โดยนำทรัพยากรที่มีอยู่ผ่านกระบวนการทางเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ พัฒนาออกมาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อสร้างความสะดวกสบาย ทั้งเรื่องการอุปโภคบริโภค และการมีชีวิตความเป็นอยู่ ที่สร้างความพึงพอใจ จนคนรุ่นเก่าที่มีชีวิตข้ามยุคข้ามสมัยต่างๆ มานาน คาดไม่ถึง!

ในขณะที่ความสุขความสบาย สามารถใช้จ่ายได้ด้วยเงินตรา ดังนั้นคนในสังคมจึงมีใจจดจ่อไปที่การแสวงหาเพื่อสร้างความสุขกันจนมีคำถามว่า “ความสุขที่แท้จริงคืออะไร กันแน่!” เพราะตัวอย่างของการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ คือ การแข่งขัน

ช่วงชิง วิ่งเต้น ทำงานหนัก รักษาตัวและฉลากสุดท้ายที่ทุกคนต้องเผชิญก็ไม่แตกต่างกัน ข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขชี้ว่า คนไทยเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งมากที่สุด และมูลเหตุส่วนใหญ่เชื่อมโยงมาจากอาหารการกิน ซึ่งปนเปื้อนสารเคมีซึ่งคนปลูกก็ไม่กล้าบริโภค ในขณะที่ผู้บริโภคก็ไม่ทราบว่าเป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ

ท่ามกลางคนหนุ่มมากก็มีคนจำนวนไม่น้อยที่ตระหนักเห็นความสำคัญต่อความปลอดภัยทางเลือกที่พวกเราสามารถหลีกเลี่ยงอาหารที่เป็นอันตราย แต่โจทย์ที่สำคัญของผู้บริโภคกลุ่มนี้คือ เขาจะเชื่อมั่นไว้วางใจได้อย่างไรว่า สินค้าที่เขาซื้อไป จะเป็นสินค้าอาหารปลอดภัยจริง!

ด้วยเหตุนี้ใน 2 ทศวรรษที่ผ่านมาจึงมี Farmers' Market หรือตลาดเกษตรกรเกิดขึ้นในทุกประเทศ ทั่วโลก โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่ประชาชนมีความรู้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและต้องการ “ตลาดทางเลือก” ที่มั่นใจได้ว่า อาหารที่พวกเขาซื้อไป “ปลอดภัย” ต่อสุขภาพ อยากรู้ดี ข้อมูลจากการวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่า Farmers' Market เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่ที่ต้องล้มเลิกกิจการก็มีมาก ดังนั้นเพื่อให้ผู้ที่สนใจจัดตั้ง Farmers' Market ได้มีการรอบคิดและแนวทางในการจัดตั้งและดำเนินงาน Farmers' Market ที่สามารถทำหน้าที่เป็นตลาดที่เกษตรกรผู้ผลิตมุ่งผลิตอาหารปลอดภัยและผู้บริโภคที่สนใจในสุขภาพมาซื้อขายสินค้าซึ่งกันและกันได้ได้อย่างยั่งยืน

ความสำคัญของ Farmers' market

สิ่งที่ทำให้ตลาดเกษตรกรแตกต่างไปจากตลาดรูปแบบอื่น คือ การที่เกษตรกรและผู้บริโภคมีโอกาส ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าโดยตรง ดังนั้น ตลาดเกษตรกร จึงสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้บริโภคและเกษตรกรดังต่อไปนี้

26 คนสกรรณ

Farmers' Market ประเทศเบลเยียม

Farmers' Market ประเทศญี่ปุ่น

- เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงผู้บริโภค ในช่องทางการตลาดใหม่
- ผู้บริโภคมีโอกาสเข้าถึงสินค้าสดใหม่ โดยตรงจากเกษตรกร
- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มจากการขายตรงแก่ผู้บริโภค (ตัดกำไรและค่าเสียหาย ที่เคยต้องจ่ายผ่านระบบคนกลาง)
- เกษตรกรมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารความต้องการของผู้บริโภค เพื่อไปปรับปรุงด้านการผลิต และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการค้าได้สำเร็จ
- กระตุ้นจิตสำนึกเรื่อง “การค้าที่เป็นธรรม” แก่ผู้บริโภค
- กระตุ้นจิตสำนึก “การผลิตอาหารปลอดภัย” แก่เกษตรกร
- เพิ่มทักษะการตลาดแก่เกษตรกร
- ผู้ซื้อสามารถตรวจสอบย้อนหลังสินค้าถึงมือผู้บริโภคได้จึงมีความมั่นใจในสินค้าถึงตัวบริโภคมากขึ้น

ปัจจัยเกื้อหนุนต่อ ความสำเร็จของ Farmers' market

หากมองในบริบทของ Farmers' market ให้ดี เราจะเห็นได้ว่า Farmers' market นั้นนอกจากจะเป็นสถานที่ซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ระหว่างที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคโดยตรงแล้ว Farmers' market ยังเป็นกลไกของเศรษฐกิจชุมชน ที่สำคัญในการสร้างสรรค์เศรษฐกิจ สังคม และการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าที่ผลิตในชุมชน

ปัญหาสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและดำเนินงาน Farmers' market ด้วยความเข้าใจ คือทำอย่างไร ผู้ค้าในตลาดจึงเป็นเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ที่เป็นตัวจริง มีใช่ พ่อค้าคนกลางที่มาทำหน้าที่เป็น “ผู้ค้า” เพราะมีฉันทันแล้ว Farmers' market ก็จะไม่แตกต่างจาก “ตลาดนัด” หรือตลาดโดยทั่วไป ซึ่งมีอยู่มากมาย

ข้อมูลจากการวิจัยและการระดมความคิดเห็นจากทีมงานสหกรณ์ที่ผ่านประสบการณ์ศึกษางาน Farmers' market ในประเทศญี่ปุ่น ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเกื้อหนุนที่จำเป็นต่อความสำเร็จของ Farmers' market นั้นมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่

- เป้าหมาย ของเกษตรกรผู้ค้าในตลาด และฝ่ายบริหารจัดการตลาด
- ความเข้าใจและตระเห็นคุณค่าของผู้ผลิตและผู้บริโภค
- ทำเลที่ตั้งของตลาด
- สามารถบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
- ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติที่เกื้อหนุน ต่อการค้าที่เข้มแข็งและการบริการตลาดที่ได้มาตรฐานสุขลักษณะ
- การประชาสัมพันธ์
- การติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุง

ตลาดสุขใจ อ.สามพราน จ.นครปฐม

แนวคิด Food Miles ในประเทศเกาหลี

Farmers' market กับการ สร้างสรรค์เศรษฐกิจชุมชน

ปัญหาวิกฤติพลังงาน ที่คนในสังคมโลกกำลังตื่นตัว และมองหามาตรการรองรับ เพื่อเตรียมการสำหรับ ปัญหาขาดแคลนพลังงาน โดยเฉพาะปิโตรเคมี (ที่กำลังหมดไปภายใน 50 ปี) แนวทางที่ดำเนินการ เช่น การคิดค้นพลังงานทดแทน จากชีวมวล พลังลม และการประหยัดการใช้พลังงาน

ในหลายประเทศได้เสนอมาตรการประหยัดการใช้พลังงานจากพฤติกรรม การบริโภคที่มนุษย์ทุกคนสามารถช่วยได้ เช่น แนวคิด Food Miles คือมาตรการ

การณรงค์ให้ผู้คนบริโภคอาหารที่ทำจากวัตถุดิบในชุมชนเพื่อประหยัดพลังงานจากการขนส่งสินค้าที่มีมูลค่ามหาศาล

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่า Farmers' market ก็สามารถใช้เป็นกลไกหรือมาตรการ ในการรณรงค์ให้คนในชุมชนหันมาจับจ่ายใช้สอยและอุดหนุนสินค้าที่ผลิตจากชุมชนโดยมี Farmers' market เป็นที่พึ่ง ซึ่งจะทำให้สำเร็จมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันแห่งความสำเร็จที่ทุกคน ตระหนักเห็นความสำคัญและเข้ามาร่วมมือร่วมใจกัน